

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en försvarets bostadsanskaffningsnämnd.

(1:a avd.)

I propositionen nr 70 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 19 februari 1943, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1943/44 anvisa

dels till Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar ett anslag av 65,000 kronor;

dels ock till Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Omkostnader ett förslagsanslag av 25,000 kronor.

De senaste årens snabba utbyggnad av försvarsorganisationen har medfört, att behovet av bostadslägenheter å vissa orter med militära förläggningar eller verkstäder ökats i sådan grad, att det varit nödvändigt att i viss omfattning uppföra bostäder genom statens försorg. Bostadsbehovet har därvid tillgodosetts efter i huvudsak tre olika linjer, nämligen genom uppförande av tjänstebostäder med bostadstvång, genom anordnande av bostäder av egnahemstyp samt genom uppförande av bostadshus för upplåtelse i första hand med bostadsrätt.

1941 års försvarsutredning beräknade att för uppförande av bostäder av olika slag inom försvarsväsendet under femårsperioden 1942/47 skulle erfordras sammanlagt omkring 22,000,000 kronor. I propositionen 1942:210 beräknades kostnaderna för anordnande av tjänstebostäder till i runt tal 16,500,000 kronor, därvid förutsatts att vissa av försvarsutredningen beräknade byggnadsföretag för bostadsändamål för en kostnad av inemot 7,000,000 kronor skulle kunna uppskjutas till tid efter femårsperiodens slut. Vid anmälan av propositionen 1942:270 framhöll departementschefen i samband med anslagsäskanden för vissa byggnadsarbeten, att han förutsatte, att medel för uppförande av tjänstebostäder icke skulle tagas i anspråk utan ytterligare utredning. Riksdagen underströk vikten av att den ifrågasatta utredningen, huruvida icke det av försvarsutredningen beräknade bostadsbehovet skulle kunna i ej oväsentlig utsträckning tillgodoses genom egnahemsbebyggelse, snarast kom till stånd.

Kungl. Maj:t har åt dåvarande överdirektören, numera landshövdingen Lindeberg uppdragit att verkställa utredning rörande möjligheterna att till-

godose det inom försvarsväsendet föreliggande behovet av tjänstebostäder för de olika försvarsgrenarna genom egnahemsbebyggelse av i huvudsak den karaktär, som tillämpats vid ordnandet av bostadsfrågan för Västgöta och Skaraborgs flygflottiljer. Utredningens resultat föreligger i en den 30 oktober 1942 dagtecknad promemoria.

I promemorian har uttalats, att ett annat organ än egnahemsstyrelsen i framtiden borde handlägga försvarets bostadsfrågor.

Vidkommande omfattningen av den ifrågavarande statliga bostadsbyggnadsverksamheten har utredningsmannen framhållit, att det givetvis vore ur statens synpunkter önskvärt, om all sådan personal, vilken icke av speciella skäl måste bo inom förläggingsområden och dylikt, kunde erhålla lämpliga bostäder i den öppna marknaden. Så syntes också kunna ske i betydande utsträckning, särskilt i de större samhällena, även om i åtskilliga sådana fall vissa åtgärder finge anses erforderliga för att stimulera den kommunala eller enskilda företagsamheten.

Trots detta finge det anses ofrånkomligt, att staten själv svarade för bostadsanskaffningen i vissa fall. Detta gällde framför allt förläggningar m. m. på landsbygden eller i småsamhällena, där den rent civila efterfrågan på bostäder vore obetydlig. I sådana fall syntes statens medverkan för övrigt ej kunna begränsas till bostädernas anskaffande, ty även om viss försäljning av egnahem kunde väntas ske, borde man räkna med att konjunkturriskerna för sådan bostadsbebyggelse som vore beroende av en militär anläggning skulle i många fall avskräcka från enskild kapitalinvestering. Den statliga bostadsanskaffningen syntes alltså komma att i viss utsträckning bli förknippad med statlig bostadsförvaltning på sätt som skett vid de egnahemsstyrelsen anförtrodda företagen.

Vad därefter angår frågan vilket organ som bör handhava ifrågavarande verksamhet har utredningsmannen med hänsyn till de svårigheter, som uppenbarligen föreläge att för närvarande anknyta verksamheten till något befintligt statens organ, trots vissa anförda principiella betänkligheter funnit förslaget om ett nytt specialorgan för verksamheten för närvarande erbjuda den närmast till hands liggande lösningen. Blott det bleve fastslaget, att detta organ skulle ha provisorisk karaktär, syntes dess tillkomst icke i och för sig inverka ofördelaktigt på en förestående rationalisering och centralisering av statens byggnadsverksamhet m. m.

Utredningsmannen har framhållit, att för det ifrågasatta nyinrättade organet för bostadsanskaffning endast två olika organisationsformer kunna diskuteras, nämligen en nämnd eller ett statligt bolag. Efter en närmare undersökning rörande de skäl, som kunna anses tala för och emot de olika organisationsformerna, har utredningsmannen funnit sig böra förorda, att för ifrågavarande ändamål inrättas en statlig nämnd, *försvarsväsendets bostadsnämnd*.

Den föreslagna nämndens uppgifter skulle, enligt vad utredningsmannen vidare anført, vara att i första hand verka för, att erforderlig bostadsanskaffning såvitt möjligt komme till stånd genom kommunal och enskild företagsamhet, samt, där detta icke visade sig möjligt, själv projektera, bygga och

förvalta bostäder. Förvaltningsuppdraget borde avses omfatta även av egnahemsstyrelsen uppförda bostäder vid Såtenäs, Karlsborg och Kinne-Kleva samt övriga försvarsväsendet tillhöriga bostadshus, som icke vore belägna inom kasernområde, flygplats eller motsvarande. Den försäljning av dylika fastigheter för egnahemsändamål, som beräknades komma till stånd, skulle självfallet också handhas av nämnden.

Den föreslagna nämndens organisation och de årliga kostnaderna för nämndens verksamhet framgår av följande uppställning.

Arvoden: Ordförande	förslagsvis kronor	2,000
Tre särskilda ledamöter	» »	3,000
Verkställande direktör	» »	16,000
Chef för byggnadstekniska avdelningen	» »	12,000
Assistent å byggnadstekniska avdelningen	» »	8,000
Chef för allmänna avdelningen	» »	10,000
Assistent å allmänna avdelningen	» »	6,000
Biträdespersonal m. m.	» »	9,000
		<hr/>
		Kronor 66,000
Omkostnader: Reseersättningar (i den mån dessa icke böra påföras byggnadsanslagen)	» »	12,000
Expenser	» »	12,000
		<hr/>
		Kronor 24,000

Det till biträdespersonal m. m. beräknade beloppet inbegrepe även ersättningar för anlåtande av juridisk sakkunskap.

Sådana avlöningskostnader för personal hos nämnden, som beräknades bära bestridas från de olika byggnadsanslagen, avsåge dels mera tillfälliga teknici och biträdespersonal, dels den organisation, som krävdes för byggande och övervakning.

För nyanskaffning av inventarier har ett belopp av 7,500 kronor ansetts erforderligt, varvid emellertid förutsatts, att egnahemsstyrelsen skulle kunna till nämnden överlåta ett mindre antal inventarier, som i samband med den bostadsbyggande verksamheten för försvaret inköpts med utnyttjande av anvisade byggnadsanslag.

I yttranden, som efter remiss avgivits över promemorian, har förslaget om inrättande av en särskild nämnd för bostadsanskaffning inom försvaret tillstyrkt eller lämnats utan erinran av flygförvaltningen, försvarsväsendets verkstadsnämnd, statens byggnadslånebyrå, allmänna lönenämnden och egnahemsstyrelsen. Övriga hörda remissmyndigheter, arméförvaltningens civila departement och fortifikationsstyrelse, marinförvaltningen, byggnadsstyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket, hava däremot avstyrkt förslaget.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Såsom inledningsvis anförts har den snabba utbyggnaden av försvarsorganisationen under de senaste åren medfört vissa svårigheter, då det gällt att skaffa bostäder för försvarsväsendets personal, och staten har därför nödgats

i viss utsträckning själv låta uppföra bostadslägenheter, på vissa orter i tämligen stor omfattning. Den vid 1942 års riksdag beslutade ytterligare utbyggnaden av försvarskrafterna under femårsperioden 1942/47 har beräknats komma att jämväl i fortsättningen föranleda vissa svårigheter av angiven art. Jag vill sålunda erinra om att statens kostnader för uppförande av bostäder för personal vid försvarsväsendet enligt 1942 års försvarsbeslut — i avbidan på den numera genom egenahemsstyrelsen påbörjade och av landshövdingen Lindeberg fortsatta utredningen rörande möjligheterna att tillgodose bostadsbehovet genom egenahemsbebyggelse eller på annan väg — beräknats till i runt tal 16.5 miljoner kronor, i vilket belopp icke inbegripits kostnaderna för uppförande av bostäder vid försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker.

Vid bedömandet av frågan om de lämpligaste formerna för anskaffande av bostäder i erforderlig omfattning på platser med militära förläggningar eller andra militära anläggningar får icke bortses från det nära samband, som förefinnes mellan detta spörsmål och frågan om statens bostadspolitik i övrigt. Statens byggnadslånebyrå har också i sitt yttrande påpekat, att det bostadsbehov, som tillgodosetts med hjälp av de senaste årens statliga stödåtgärder, i betydande utsträckning ägt samband med militära förläggningar och krigsindustriell expansion samt att kommuner och enskilda på senare tid i ett stort antal fall tagit initiativ till bostadsbyggande, som sammanhänger med väntad tillväxt av bostadsbehovet till följd av försvarsåtgärder. Det är av stor vikt, att den känsla av ansvar för bostadsförsörjningen, som kommunerna sålunda givit uttryck för, icke avtrubbas genom olämpligt avvägda statliga åtgärder. En utveckling i sådan riktning skulle kunna rubba grunderna för den av statsmakterna bedrivna sociala bostadspolitiken.

Jag utgår sålunda från att bostadsbehovet på de olika förläggningssorterna i första hand skall tillgodoses genom kommunal eller enskild byggnadsverksamhet, givetvis i erforderliga fall med statligt stöd enligt de grunder, som gälla för bostadsbyggnadsverksamheten i övrigt. Vid uppkommande svårigheter på en viss ort beträffande bostadsförsörjningen böra därför åtgärder i första hand vidtagas i syfte att uppmuntra kommunal och enskild företagsamhet på orten. Endast för det fall att sådana åtgärder visa sig resultatlösa, bör staten mera direkt engagera sig i bostadsbyggandet.

Då det gäller att välja den lämpligaste formen för den bostadsanskaffning i statlig regi, som sålunda i vissa fall kan visa sig erforderlig, må till en början framhållas, att jag vid åtskilliga tillfällen givit uttryck åt den uppfattningen, att tjänstebostäder i egentlig mening, med bostadstvång för vederbörande befattningshavare, med hänsyn till därmed förenade olägenheter av olika slag böra uppföras allenast då detta av särskilda skäl visar sig ofrånkomligt. Tjänstebostäder synas således böra komma i fråga allenast för personal, som med hänsyn till tjänstens krav eller kommunikationernas beskaffenhet måste bo inom vederbörligt förläggingsområde eller dess omedelbara närhet. För övrig personal bör icke gälla något bostadstvång, och bostadsbyggandet för denna personal bör alltså i princip taga sikte på uppförande av bostäder av de typer som förekomma på den allmänna bostadsmarknaden. Därvid kunna i huvudsak två olika former av bostadsbyggande komma i fråga, å ena sidan uthyrningsfastigheter samt å den andra egenahem eller bostäder för upplåtelse med bostadsrätt. Inom försvarsväsendet ha båda formerna kommit till användning. De därvid kunna erfarenheterna äro icke så uttömmande, att ett slutligt omdöme kan givas rörande vilken av dessa upplåtelseformer som är den lämpligaste. Sociala skäl synas mig dock tala för att bostäder av egenahemstyp böra givas företräde där så är möjligt.

För befattningshavare, som kunna beräknas komma att bliva stadigvarande bosatta på en och samma ort eller som eljest kunna förväntas ha intresse för saken, bör staten alltså inrikta sig på att uppföra bostäder av egnahemstyp eller eventuellt, om så befinnes lämpligt, fastigheter för upplåtelse med bostadsrätt. Bostadslägenheterna böra därvid snarast möjligt överlåtas till befattningshavarna, vilka sålunda därefter själva skulle svara för sina bostadsfrågor. Endast för personer, som icke äro stadigvarande anställda eller som icke äro benägna eller ha möjlighet att för längre tid bosätta sig på samma plats, böra uppföras bostadsbyggnader, som varaktigt skola kvarbliva i statens ägo. Eventuellt kunna därvid byggnaderna anordnas såsom hyreshus.

Jag har ansett mig böra på detta tämligen utförliga sätt angiva de riktlinjer, efter vilka den statliga bostadsanskaffningen för försvarets personal enligt min mening bör ordnas. Denna fråga är nämligen av särskild betydelse, då det gäller att lösa de organisatoriska spörsmål som sammanhänga med försvarets bostadsfrågor.

I den av utredningsmannen upprättade promemorian har i sådant hänseende föreslagits, att de med bostadsanskaffningen sammanhängande frågorna ävensom förvaltningen av de bostadsfastigheter, som uppföras genom statens försorg, skola handhavas av ett särskilt för ändamålet inrättat organ, en försvarsväsendets bostadsnämnd, vilken skulle ha till uppgift dels att verka för att erforderlig bostadsanskaffning såvitt möjligt kommer till stånd genom kommunal eller enskild företagsamhet, dels, där detta icke visar sig möjligt, att själv projektera och låta bygga bostäder, dels slutligen att förvalta av staten uppförda bostäder, som icke äro belägna inom kasernområde, flygplats eller motsvarande. Det sålunda framlagda förslaget har mött gensvar i flera av de över promemorian avgivna yttrandena. De avstyrkande myndigheterna ha samtliga varit av den uppfattningen, att ifrågavarande verksamhet lämpligen bör kunna handhavas av de redan befintliga militära byggnadsorganen, eventuellt med någon förstärkning av dessas organisation. Däremot har — något som vid bedömandet av förevarande spörsmål bör särskilt uppmärksammas — det föreliggande förslaget tillstyrkts av de myndigheter, som äga speciell erfarenhet rörande statlig bostadsproduktion av större omfattning för försvarets räkning genom särskilt organ (egnahemsstyrelsen), nämligen flygförvaltningen och försvarsväsendets verkstadsnämnd. Även marinförvaltningen, vilken jämväl äger viss erfarenhet på detta område, har vitsordat, att ett sådant organ äger vissa fördelar framför de militära förvaltningsmyndigheterna, ehuru ämbetsverket av andra skäl funnit sig böra avstyrka förslaget om inrättande av ett särskilt organ.

Vid min granskning av de yttranden, i vilka utredningsmannens förslag sålunda avstyrkts, har jag icke kunnat undgå att finna, att dessa myndigheter fäst avseende framför allt vid den rent bostadsbyggande verksamheten. Såsom av det förut anförda framgår är emellertid detta blott en av de uppgifter, som måste lösas i samband med ordnandet av bostadsfrågorna inom försvaret. Den statliga verksamheten på detta område bör ju i första hand gå ut på att söka åvägbringa, att erforderligt antal bostäder kommer till stånd genom kommunal eller enskild byggnadsverksamhet, eventuellt med finansiellt stöd genom statens byggnadslänebyrå. Det organ, som skall handhava dessa uppgifter, bör ha en verklig ambition att ernå ett gott resultat på detta område och vara förtroget med den sociala bostadspolitiken i allmänhet. En väsentlig del av verksamheten kommer tydligen att bestå i förhandlingar med kommunala organ, enskilda sammanslutningar och andra intresserade parter i syfte att befrämja bostadsproduktion i annan form än genom direkt statlig verksamhet. Det kan ifrågasättas, huruvida de militära

förvaltningsorganen, även om de på ett eller annat sätt förstärkas, lämna sig för verksamhet av denna speciella art, som i väsentliga stycken avviker från den för dessa förvaltningsorgan normala. Ätminstone under nuvarande förhållanden, med en forcerad byggnadsverksamhet för rent militära ändamål, torde de icke ha möjlighet att tillfredsställande inrätta sig för dessa uppgifter. Den verksamhet, som måste åvila det bostadsproducerande organet efter det respektive byggnader uppförts, bör enligt vad i det föregående framhållits i första hand gå ut på ett överförande av de nya bostadslägenheterna i befattningshavarnas ägo. Denna socialpolitiska uppgift torde icke heller kunna med fördel fullgöras av de militära förvaltningsorganen.

Enär de militära förvaltningsorganen sålunda enligt min mening icke kunna anses lämpliga för fullgörande av vissa mycket väsentliga uppgifter, som sammanhänga med verksamheten för anskaffande av bostäder inom försvaret, och det ej synes möjligt att anlita egnahemsstyrelsen för dessa uppgifter samt de av utredningsmannen anförda skälen mot anlåtande av något icke statligt organ synas övertygande, anser jag mig böra ansluta mig till det av utredningsmannen framlagda förslaget om inrättande av ett särskilt organ för ifrågavarande verksamhet. Erfarenheten från den av egnahemsstyrelsen bedrivna byggnadsverksamheten på ett par militära förläggningssorter torde giva vid handen, att ett från de militära myndigheterna fristående organ med ekonomisk fördel kan handhava sådan verksamhet även på orter med samtidig byggnadsverksamhet genom de militära byggnadsorganen. De fördelar ur ekonomisk synpunkt, som stå att vinna i fråga om byggnadskontroll och dylikt vid byggnadsproduktion genom ett och samma organ, torde alltså icke böra överskattas.

Då jag på sätt här anförts förordar inrättande av ett särskilt organ för handhavande av vissa bostadsanskaffningsfrågor inom försvaret, vill jag emellertid framhålla, att detta organ bör få provisorisk karaktär. Sedan den med försvarsplanen sammanhängande bostadsanskaffningen samt verksamheten för överförande av vissa fastigheter i befattningshavarnas ägo i det väsentliga avslutats, torde återstående uppgifter, i första hand den framtida förvaltningen av de fastigheter, som fortfarande skola tillhöra staten, böra överlämnas till annat lämpligt statsorgan.

Det särskilda organ för anskaffning av bostäder, som enligt vad nyss anförts bör inrättas, synes i enlighet med utredningsmannens förslag böra organiseras såsom en nämnd, vilken för undvikande av förväxling med statens bostadsnämnd lämpligen bör kunna benämnas *försvarets bostadsanskaffningsnämnd*.

Nämndens huvudsakliga uppgifter böra, i anslutning till vad i det föregående och i utredningsmannens promemoria anförts, vara *dels* att verka för att erforderlig anskaffning av bostäder för försvarets personal såvitt möjligt kommer till stånd genom kommunal eller enskild företagsamhet, *dels* att fullfölja vissa av utredningsmannen påbörjade studier rörande lämpliga och ekonomiska byggnadstyper och konstruktioner m. m. för ifrågakommande bostadsbebyggelse, *dels* att, därest bostadsbehovet icke kan tillgodoses genom kommunal eller enskild företagsamhet, själv projektera och låta uppföra erforderliga bostadslägenheter, såvida icke särskild utredning giver vid handen, att tjänstebostäder med bostadstvång bör ifrågakomma, *dels* slutligen att tills vidare förvalta de av nämnden uppförda bostadslägenheter, som icke överföras i enskild ägo. Nämnden torde även böra övertaga förvaltningen av de av egnahemsstyrelsen uppförda bostadshusen i Sätenäs och Karlsborg. De för personal vid marinens skifferoljeverk å Kinnekulle uppförda lägenheterna torde däremot vid bifall till i särskild proposition framlagt förslag om Svenska skifferoljeaktiebolagets övertagande av verket icke böra förvaltas av

nämnden. I sin verksamhet bör nämnden låta sig angeläget vara att samråda med de militära myndigheterna och att, i den mån så befinnes lämpligt, anlita den organisation och de resurser som stå till dessas förfogande.

Beträffande nämndens organisation kan jag i huvudsak ansluta mig till utredningsmannens förslag. Nämnden torde böra bestå av lämpligt antal av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, därav en ordförande. Jag utgår från att statens byggnadslånebyrå skall på lämpligt sätt representeras i nämnden. Nämndens arbete bör ledas av en chef, tillika ledamot av nämnden, med erfarenhet såvitt möjligt beträffande såväl bostadsproduktion som fastighetsförvaltning. Såsom i promemorian föreslagits torde av den för nämndens verksamhet i övrigt erforderliga personalen allenast den mera fast anställda böra avlönas från de för nämnden speciellt anvisade anslagsmedlen, medan kostnaderna för den mera tillfälligt anställda personal, som erfordras för de särskilda byggnadsföretagens projektering och genomförande, ävensom vissa andra administrationskostnader skola få — på sätt hittills vid genomförandet av likartad bostadsbebyggelse skett — bestridas från de olika byggnadsanslagen.

Den av utredningsmannen föreslagna inre organisationen av nämnden, med en byggnadsteknisk och en allmän avdelning, vardera med en avdelningschef jämte assistent och biträdespersonal, synes mig i huvudsak väl avvägd. Emellertid torde det icke vara erforderligt eller lämpligt att i detta sammanhang i detalj fastlåsa nämndens inre organisation, enär denna bör kunna i viss mån jämkas med hänsyn till de personliga kvalifikationerna hos de personer, som komma i fråga för anställning i nämnden. Vid organisationens definitiva utformning böra givetvis alla möjligheter till besparing iakttagas. Det torde böra övervägas, huruvida icke ersättning till nämndens ordförande och ledamöter bör utgå med dagarvode enligt kommittékungörelsen i stället för, såsom av utredningsmannen föreslagits, med visst belopp per år. Ersättning till nämndens tjänstemän bör utgå i form av arvoden, å vilka rörliga förmåner icke böra utgå. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa dessa arvoden. Jag förutsätter, att nämndens fasta organisation skall kunna upprätthållas inom ramen för den av utredningsmannen angivna kostnadssumman, 90,000 kronor per år. Av detta belopp beräknar jag i anslutning till utredningsmannens förslag, att 65,000 kronor erfordras till avlöningar och 25,000 kronor till omkostnader.

I likhet med utredningsmannen utgår jag från att några särskilda kostnader för den lokala förvaltningen av de under nämndens förvaltning stående fastigheterna icke skola behöva uppkomma. För hyresuppbörd och dylikt torde nämnden kunna anlita de militära lokalförvaltningsorganen, vilka jämväl böra biträda nämnden i fråga om erforderliga reparationer m. m.

Såsom av utredningen i ärendet framgår är det av vikt att bostadsanskaffningsnämnden snarast möjligt kan träda i funktion. Det är därför erforderligt, att anslagsmedel för nämndens verksamhet ställas till förfogande redan under innevarande budgetår. Jag ämnar i annat sammanhang återkomma till denna fråga, i samband varmed jämväl bör upptagas frågan om anvisande av erforderligt engångsbelopp till anskaffning av inventarier m. m.

I förevarande sammanhang bör av riksdagen äskas medel för nämndens verksamhet för budgetåret 1943/44. För ändamålet torde böra i riksstaten uppföras dels ett obetecknat anslag å 65,000 kronor till avlöningar och dels ett förslagsanslag å 25,000 kronor till omkostnader. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stater för dessa anslag.

Den av riksräkenskapsverket berörda frågan om inrättande av en särskild kapitalfond för de bostäder, vilka komma att ligga under nämndens förvaltning, fordrar ytterligare övervägande och torde icke behöva i detta samman-

hang upptagas till behandling. Jag hemställer därför att framdeles få återkomma till denna fråga.

Utskottet.

Utskottet finner sig kunna i princip ansluta sig till vad departementschefen anfört med avseende å de allmänna riktlinjer, efter vilka den statliga bostadsanskaffningen för försvarets personal lämpligen bör ordnas.

Vad beträffar frågan om vilket organ som bör handhava denna bostadsbyggnadsverksamhet hava bland de i ärendet hörda myndigheterna delade meningar varit rådande. Sålunda hava vissa myndigheter i anslutning till den särskilde utredningsmannens i ärendet förslag förordad, att för ändamålet inrättas ett särskilt organ, under det att andra ansett, att verksamheten bör kunna handhavas av de redan befintliga militära byggnadsorganen. Vid övervägande av detta spörsmål har utskottet funnit bärande skäl tala till förmån för förstnämnda alternativ och delar alltså departementschefens mening härutinnan. Utskottet tillstyrker följaktligen, att de med bostadsanskaffningen sammanhängande frågorna ävensom förvaltningen av de bostadsfastigheter, som uppföras genom statens försorg, skola handhavas av ett särskilt organ, en försvarets bostadsnämnd. Därvid förutsätter emellertid utskottet i likhet med departementschefen, att detta organ kommer att få allenast provisorisk karaktär och att sedan den med försvarsplanen sammanhängande bostadsanskaffningen m. m. i det väsentliga avslutats, återstående uppgifter överlämnas till annat redan befintligt statsorgan. Utskottet finner sig vidare liksom departementschefen böra understryka angelägenheten av att nämndens främsta uppgift bör vara att verka för och stimulera det kommunala och enskilda byggnadsinitiativet. Endast i sådana fall då tillräckligt antal bostäder icke kan erhållas på denna väg, bör nämnden direkt engagera sig i bostadsbyggande.

Vidkommande frågan om nämndens organisation kan utskottet ansluta sig till vad departementschefen härvidlag föreslagit. Den verkställda beräkningen av kostnaderna för nämndens verksamhet synes utskottet kunna godtagas, men utskottet förutsätter därvid, att kostnaderna så långt möjligt är hållas nere. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa arvoden åt nämndens tjänstemän. Kostnaderna för avlöningar hava uppskattats till 65,000 kronor och för omkostnader till 25,000 kronor. Utskottet tillstyrker riksdagen att anvisa nämnda belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa

a) till *Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar* ett anslag av 65,000 kronor;

b) till *Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Omkostnader* ett förslagsanslag av 25,000 kronor.

Stockholm den 26 mars 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 55.